

Kompliceret sorg

Vurdering af de økonomiske potentialer ved en kvalificeret og evidensbaseret indsats over for kompliceret sørgende

Notat

3,4 mia. kr. årligt i tabt produktivitet og overførsler

Børn, Unge og Sorg/Nationalt Sorgcenter (BU&S/NSC) har bedt Deloitte Consulting om at foretage en skønsmæssig beregning af de økonomiske konsekvenser af kompliceret sorg i Danmark og dermed potentialet ved udviklingen af en kvalificeret og evidensbaseret indsats til forebyggelse og behandling.

Kompliceret sorg som diagnose

De fleste mennesker, som mister et nærtstående familiemedlem eller en nær ven, klarer sig gennem sorgen med hjælp og støtte fra netværket uden behov for psykologisk behandling. Men for nogen mennesker udløser tabet en kompliceret sorgreaktion. Således anslår forskningen, at ca. 10-15 pct. af alle voksne og ældre sørgende lider af kompliceret. Dertil anslås 15-25 pct. at være i risikogruppen for at udvikle kompliceret sorg.

Kompliceret sorg forventes at blive en diagnose i den nye udgave af Verdenssundhedsorganisationens, WHO's, International Classification of Diseases, ICD-11, i 2018. Dermed synes der at være bred anerkendelse af, at kompliceret sorg er en tilstand, der er forbundet med så store fysiske og psykiske konsekvenser, at den sørgende har brug for professionel behandling.

Et center for kompliceret sorg skal styrke den danske indsats på området

Der mangler imidlertid viden om håndtering og bearbejdning af kompliceret sorg. Selv om der gennem det seneste årti er udviklet og afprøvet forskellige interventioner målrettet kompliceret sørgende findes der endnu ikke kliniske retningslinjer for sorginterventioner eller standarder i klinisk praksis, som kan udgøre grundlaget for de professionelle behandleres og fagprofessionelles

diagnosticering og behandling samt i udviklingen af indsatsen.

Som led i satspuljeaftalen for sundheds- og ældreområdet 2016-2019 har de danske politikere derfor afsat 8 millioner kroner i perioden 2016-2018 til etablering, drift og forankring af et center for kompliceret sorg.

Et væsentligt succeskriterium for centeret er udviklingen og udbredelsen af en kvalificeret og evidensbaseret indsats for mennesker med eller i risiko for udvikling af kompliceret sorg.

Udvikling og udbredelse af en indsats til forebyggelse og behandling af kompliceret sorg har naturligvis først og fremmest et sundhedsmæssigt sigte. Men i et samfundsøkonomisk perspektiv kan anerkendelsen af kompliceret sorg som en behandlingskrævende diagnose og en øget opmærksomhed omkring tilstanden i sundhedssystemet være forbundet med væsentlige økonomiske potentialer.

Store sociale og arbejdsrelaterede konsekvenser

Således viser forskningen, at kompliceret sorg er forbundet med en række fysiske og psykiske problematikker, der blandt andet viser sig ved en relativt højere forekomst af kræft, hjertekarsygdomme og forhøjet blodtryk blandt kompliceret sørgende samt en øget risiko for misbrug og selvmord.

Dette giver ikke overraskende en svært forringet livskvalitet, der blandt andet forværres af svækkede sociale relationer, og særligt for ældre er kompliceret sorg forbundet med isolation og ensomhed. For unge, som mister, kan sorgen også komme til udtryk ved en kriminel adfærd.

Endeligt viser forskningen, at kompliceret sorg i mange tilfælde betyder, at den sørgende mister kontakten med arbejdsmarkedet i en kortere eller længere periode.

21.000 tilfælde af kompliceret sorg om året

I Danmark døde der 52.555 danskere i 2015 ifølge Danmarks Statistik. For hvert af disse dødsfald forventer vi, at der er fire nære pårørende, hvilket i alt giver 210.220 nære pårørende. Heraf forventes ca. 10 pct., eller ca. 21.000 pårørende, at udvikle kompliceret sorg, mens knap 32.000 vil være i risikogruppen.

Såfremt de 21.000 pårørende afspejler befolkningens aldersfordeling og tilknytning til arbejdsmarkedet, kan vi forvente, at knap halvdelen er i beskæftigelse. For knap 10.500 pårørende er det dermed plausibelt at forvente, at den komplicerede sorg blandt andet medfører, at de mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Milliarder i tabt produktivitet

Når borgere i den arbejdsdygtige alder står uden for arbejdsmarkedet, går samfundet glip af vigtig produktion samtidig med, at udgifterne til forsørgelse stiger – alt andet lige. En af de største samfundsøkonomiske konsekvenser af ubehandlet kompliceret sorg er således tabet af produktivitet.

Ved at lade lønningerne blandt lønmodtagere i Danmark afspejle produktiviteten og samtidig antage, at de kompliceret sørgende må sygemeldes fra deres arbejde i et halvt år i gennemsnit kan kompliceret sorg associeres med tabt produktivitet på ca. 2,4 milliarder kroner om året.

Økonomisk potentiale på 3,4 milliarder kr.

Dertil kommer udgifter til sygedagpenge, som med udgangspunkt i de gældende satser estimeres til knap en milliard om året.

Et konservativt skøn er således, at det økonomiske potentiale ved en styrket forebyggelse og behandling af kompliceret sorg er forbundet med et økonomisk potentiale på 3,4 milliarder kroner årligt.

Dette er beløbet, som kompliceret sorg forventes at koste samfundet om året, og som dermed kan spares, hvis man gennem udvikling og udbredelse af en kvalificeret og evidensbaseret indsats hindrer, at tabet af en nærtstående udvikler sig til kompliceret sorg.

Et konservativt estimat

Der er som sagt tale om et relativt konservativt estimat over potentialet. De forventede gevinster i form af reducerede udgifter til medicin og sundhedsydelse er således ikke indregnet, da disse besparelser ikke kan opgøres på det foreliggende datagrundlag.

Baseret på den solide viden om konsekvenserne af kompliceret sorg, er sådanne gevinster dog relativt sikre, hvis det lykkedes at udvikle og implementere en effektiv indsats over for kompliceret sørgende.

Særligt for børn og unge, som rammes af kompliceret sorg er potentialerne store, idet manglende eller utilstrækkelig sorgbehandling kan få konsekvenser resten af livet i form af en relativt dårligere uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet samt kriminel adfærd og misbrug.

Derudover skal nævnes, at potentialet ved en forebyggende indsats over for de 15-25 pct., som

anslås at være i risikogruppen for at udvikle kompliceret sorg, heller ikke er medtaget.

Begrænsede omkostninger

Meromkostningerne til forebyggelse og behandling af kompliceret sorg og dermed realisering af potentialet vurderes endvidere at være begrænsede. Dette skyldes, at kompliceret sørgende allerede findes i psykiatrien, men ofte fejldiagnosticeres med fx en svær depression. Således vil en styrket behandling af kompliceret sorg i store træk kunne rummes inden for det eksisterende sundhedsvæsen.

Omkostningerne til den forebyggende indsats over for risikogruppen forventes derudover at være relativt begrænsede, idet indsatsen her forventeligt vil være i form af samtalegrupper eller anden lettere støtte.

Litteratur

Mancini, A., D., Sinan, B. & Bonanno, G., A. (2015), *Predictors of Prolonged Grief, Resilience and Recovery amongst bereaved Spouse*, Journal of Clinical Psychology, Vol. 0, 1-15

Nielsen JC, Sørensen NU and Hansen NH (2012), *Unge Pårørende og Efterladtes Trivsel: En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie*, Center for Ungdomsforskning, Aarhus Universitet.

Prigerson, H., Vanderwerker, L., C., & Maciejewski, P., K., (2008), *A case for Inclusion of Prolonged Grief Disorder in DSM-V*, in Stroebe, M., S., Hansson, R., O., Schut, H. & Stroebe, W. *Handbook of Bereavement Research and Practice*, American Psychological Association: Advances in Theory and Intervention.

Sundhedsstyrelsen (2016), *Opslag af satspuljen "Center for kompliceret sorg"*

Wittouck, C., Autreve, S., V., Jaegere, E., D., Portzky, G & Herringen, K., V., (2011), *The Prevention and Treatment of Complicated Grief: A Meta-analysis*, Clinical Psychological Review, 31, 69-78.

Deloitte i Danmark

Deloitte leverer ydelser inden for revision, consulting, financial advisory, risikostyring, skat og dertil knyttede ydelser til både offentlige og private kunder i en lang række brancher. Deloitte betjener fire ud af fem virksomheder på listen over verdens største selskaber, Fortune Global 500®, gennem et globalt forbundet netværk af medlemsfirmaer i over 150 lande, som leverer kompetencer og viden i verdensklasse samt service af høj kvalitet til at håndtere kundernes mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Vil du vide mere om, hvordan Deloitte omkring 225.000 medarbejdere gør en forskel, der betyder noget, så besøg os på Facebook, LinkedIn eller Twitter.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for en eller flere af Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar ("DTTL"), dets netværk af medlemsfirmaer og deres tilknyttede virksomheder. DTTL og alle dets medlemsfirmaer udgør separate og uafhængige juridiske enheder. DTTL (der også betegnes "Deloitte Global") leverer ikke selv ydelser til kunderne. Vi henviser til www.deloitte.dk/OmDeloitte for en udførlig beskrivelse af DTTL og dets medlemsfirmaer.

Denne meddelelse er udelukkende tildænk intern distribution og anvendelse blandt medarbejdere i Deloitte Touche Tohmatsu Limited, dets medlemsfirmaer samt disses tilknyttede virksomheder (samlet benævnt Deloitte-netværket). Ingen i Deloitte-netværket skal holdes ansvarlig for nogen form for skader eller tab, som personer, der gør brug af denne meddelelse, måtte pådrage sig.

© 2016 Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab. Medlem af Deloitte Touche Tohmatsu Limited